

Tale ved Roskilde Stifts 1.000 års jubilæum, Magnus Heunicke

***

Kære alle, mange tak for invitationen til at deltage i denne helt særlige begivenhed. Der er det helt særlige ved kirken og troen, at det betyder så meget for os personligt. Men kirken og troen har også stor betydning for vores samfund og det fællesskab, vi har.

***

Det er klart, at det ikke er hver dag, at vi i Sundhedsministeriet bliver inviteret til sådan et kirkeligt arrangement. Derfor vil jeg gerne tage en sundhedsmæssig indgangsvinkel:

***

For kirken og sundheden har dannet parløb op gennem historien. Mange tænker sikkert: Hvad har et kirkeligt, geografisk afgrænset område som Roskilde Stift egentlig med sundhedspolitik, sygepleje og hospitaler at gøre.

Svaret er: En hel masse.

***

Omsorg, pleje og helbredelse af syge og hjælp til fattige medmennesker har faktisk været kirkens sag i betydeligt længere tid end velfærdsstatens.

Kirkens pleje og omsorg er fra gammel tid foregået igennem klostervæsenet. Her tog man sig ikke kun af syge men også af fattige og gamle.

Så vidt det lod sig gøre. For behovene var givetvis større, end klostervæsenet kunne leve op til.

Og i forhold til vore dages tale om lige ret til sundhed og universelle velfærdsgoder, så taler vi nærmest om to forskellige verdener.

Men det var her, den danske kirkelige diakoni – eller tjeneste som det betyder – blev skabt. Evangeliet skulle ikke bare bo i klosteret, men ud og virke i samfundet.

***

Diakonien lever stadig. Der findes i dag 20 diakonale, kirkelige organisationer bare i Roskilde Stift, som yder socialt arbejde og diakoni i bred forstand.

***

Faktisk kommer jeg fra en indre missionsk familie. Min farmor tog i sin ungdom ind til Diakonissestiftelsen på Frederiksberg for at blive diakonisse. Men heldigvis – for mig – var der en ung cykelsmed ved navn Aksel i Næstved, som fik hende overbevist om at træde ud af stiftelsen. Og i stedet stifte familie.

***

Men tilbage til kirkehistorien:

For de fattige var kirken en central del af det sociale sikkerhedsnet – også efter reformationen.

Det blev nemlig præstens afgørelse, hvem der egentlig var værdigt trængende.

Hvis man faldt ind under den kategori, kunne man med præstens nådige velsignelse få et tiggertegn – og få lov til at bede andre mennesker om almisser.

***

Og nu vi er ved præsterne – de har været sognenes førende embedsmænd i århundreder.

De var ledere af sognets skole, de var driftige landmænd, og de var forkyndere – i en og samme person.

Og i øvrigt ofte gift med forgængerens enke – sådan af rent praktiske hensyn.

***

Vi skal helt frem til midten af 1700-tallet, før vi fik Danmarks første, offentlige hospital - Frederiks Hospital midt i København, som har udviklet sig til det, vi i dag kalder Rigshospitalet.

Og også da spillede kirken og den kristne tanke om omsorg for næsten stadig en central rolle.

Det fremgår for eksempel af relieffet over indgangen til bygningen i Bredgade, der i dag huser Danmarks Designmuseum. Her kan man stadig finde motivet fra tiden som hospital: Nemlig lignelsen om Den barmhjertige Samaritaner.

***

Kirke, samfund og kultur har i Danmark hængt tæt sammen. Den fælles historie strækker sig over vikingetiden til middelalderstaten. Og videre til reformationen, og oplysningstid. Og til sidst overgangen fra konge- og statskirke til folkekirke og opbygningen af velfærdsstaten.

Og Roskilde Stift har været med hele vejen.

***

For 1000 år siden dækkede stiftet hele Sjælland.

I Knud den Stores danske rige var biskop Gerbrands katolske stift en magtfaktor med stor indflydelse på alle dele af samfundslivet.

Da Svend Estridsen midt i 1000-tallet ville gøre Danmark til stat efter europæisk forbillede, var kirken en vej til målet.

For en magtfuld konge var nødt til at alliere sig med kirken, og kongen sørgede for opbakningen med rundhændede gaver.

Kirkerne var forståeligt nok glade for kongen – selv om han ifølge præst og middelalder-kronikør Adam af Bremen ”led af et umådehold med hensyn til kvinder.”

Det levede man med. Sandsynligvis fordi kongen i den henseende ikke adskilte sig fra rigets andre mænd.

***

Med reformationen i 1500-tallet blev en udvikling sat i gang, som vi måske har lidt lettere ved at forstå. Den er trods alt tættere på vor tid.

En dybtgående reorganisering af samfundet blev resultatet.

Før reformationen hjalp man syge og fattige, fordi det kunne gavne ens sjæl under opholdet i skærsilden efter døden.

Men efter reformationen skulle man hjælpe af ren og skær næstekærlighed.

Det har været noget af en mental revolution for befolkningen.

Og en ændring som trækker spor til sundhedsvæsenet i dag, hvor begreber som næstekærlighed og omsorg for næsten er grund-idealener.

***

Se bare på lægeløftet, som nye læger afgiver. Her lover lægen blandt andet: "at jeg stedse vil bære lige samvittighedsfuld omsorg for den fattige som for den rige uden persons anseelse."

Og I kender sikkert det emblem sygeplejersker i Danmark bærer: En nål med en firkløver på rød baggrund. Den røde farve symboliserer, at "kærligheden må være baggrunden for alt vort arbejde, om det skal lykkes."

***

Selvom historien og kirken trækker spor, så er meget i dag naturligvis meget anderledes. Det er umuligt at opremse alle de radikale forandringer og forbedringer i vores livsvilkår, vi har gennemlevet og gennemgået frem til vor tid.

Men jeg vil vove den påstand, at kirkens 1000-årige historie i Danmark stadig ligger som en helt central bund i rigtig meget af, hvordan vi i Danmark går til menneskelivet, til hinanden og til den måde og de værdier, vi indretter vores samfund efter.

Den lange historie kan vi være stolte af. Og det er da fantastisk, at vi bor i et land med en kirke, der kan fejre 1000 års fødselsdag.

Og som stadig står flot og majestætisk.

Og som ikke mindst stadig bliver brugt og slidt hver dag af nye mennesker og nye generationer.

***

Det minder mig om min farmor Else, som i stedet for at blive diakonisse stiftede familie og fik min far. Og dag jeg blev født tog hun det kirkelige ansvar på sig; jeg skulle opdrages til at være en god kristen.

Det var med salmesang, daglig borbøn og søndagsskole. Og det var altid hende, der spurgte efter kirke, om jeg havde gået til alters.

***

De værdier, vi giver videre til vores børn har rod i kirken.

Og derfor er det ikke kun kirken vi fejrer i dag. Vi fejrer de værdier, vi giver videre. Det land vi er, og de mennesker vi er. Tak.